Belgisch-Nederlands Boekbandengenootschap

40 jaar!

Nieuwsbrief · nr. 15 · juni 2024

21-22 november - UB Nijmegen

JUBILEUMCONGRES

40 jaar Belgisch-Nederlands Boekbandengenootschap
Nieuwe perspectieven op een rijk verleden

18 oktober KB & NA Den Haag

TWEEDE 'DAG VAN DE MATERIALITEIT'

*On*zichtbare collecties
Het verhaal van het materiaal, deel II

Waarde lezer,

ons feestprogramma is nu echt van start! De eerste activiteiten zijn net geweest en de volgende bijeenkomsten dienen zich alweer aan.

In maart hadden we een prachtige ontvangst van **Karin Scheper** in de UB in Leiden en en van **Paul Hoftijzer** in Bibliotheca Thysiana. Karin liet ons de bijzondere banden uit het **Midden-Oosten** zien en ze gaf een presentatie van haar werk voor classificatie en restauratie van deze banden. Paul introduceerde ons in Nederlands oudste bibliotheek die als zodanig is gebouwd. Van de vele mooie boeken die Karin en Paul ons toonden maakte de band met een unieke stempel van **Elsevier** uit zijn tijd als boekbinder op mij de meeste indruk. Die gaat de boekbindersdatabase in!

Een paar weken na Leiden, heeft in Antwerpen een zeer succesvolle eerste editie van **Leden binden samen** plaatsgevonden bij **Katja Clement** waar leden in één dag een bandzetter hebben gemaakt.

Vooruitkijkend hebben we twee data om alvast in de agenda te krabbelen: het 40-jarig Jubileumcongres en de tweede 'Dag van de Materialiteit'. Over een paar weken gaan we naar Loppem voor een bandensalon in het prachtige kasteel van Caloen met zowel oude als zeer nieuwe boekbanden.

Verder vind je in deze nieuwsbrief de reflectie van **Jan Bosch** op zijn 10 jaar bestuurswerk en stelt **Ineke Vergeer** zich voor als zijn opvolger.

Daarnaast hebben we de nieuwste **recensie** van **Astrid** op het boek van Marike van Roon en schrijft **Ludo** over de **renaissanceband** van Marcus Laurinus. Lees het **Nieuws uit de wandelgangen** om weer helemaal op de hoogte te zijn van de actualiteiten in boekbandland en denk ook nog even na over de **prijsvraag**!

Hartelijke groet,

namens het bestuur,
Jurjen Munk

P.S. Heb je zelf een voorstel of een bijdrage voor de nieuwsbrief of wil je ons wijzen op een bijeenkomst, workshop/cursus of een interessante vacature? Stuur ons een berichtje via info@boekbandengenootschap.nl.

Een nieuwsbrief gemist? Ze staan allemaal op onze website.

In deze nieuwsbrief:

- 22 juni 2024: de boekencollectie van kasteel Loppem
- Feestagenda
- Prijsvraag: Oudste boekband uit de Lage Landen
- Nieuws uit de wandelgangen
- "Het begon met een telefoontje van Rens Top."
- "Dit was voor de Laurinusbanden het begin van een eeuwenlange diaspora die nog steeds verdergaat."
- ALV 12 april 2020: Midden-oosterse boekbanden in de UB Leiden + bezoek Bibliotheca Thysiana
- Terugblik: eerste editie 'Leden binden samen'
- Boekrecensie: Kijk Mij!
- Even voorstellen: Ineke Vergeer
- Contact

22 juni 2024: de boekencollectie van kasteel Loppem

Ludo Vandamme

Even buiten Brugge, in Loppem, ligt het kasteel van de familie van **Caloen**. Dit kasteel, gebouwd 1858-1863, is een parel van de neogotiek, een omwalde romantisch site, gelegen in een uitgebreid parkgebied, inclusief doolhof. Het kasteel wordt beheerd door de Stichting van Caloen. Het is niet langer bewoond, maar museaal ingericht, met onder meer een exclusieve verzameling oud-Vlaamse kunst.

Op de kasteelsite, in een afzonderlijk bibliotheekgebouw, beheert de Stichting van Caloen een **uitzonderlijk rijke verzameling papieren erfgoed**: archieven, handschriften, incunabelen en latere drukken, kaarten en prenten, vooral een uitgebreide verzameling boekbanden.

De collectie boekbanden is het resultaat van generaties passioneel verzamelen. Zo kocht de Stichting in 1989 de volledige collectie (144 boekbanden) '**Quatres siècles de reliure en Belgique, 1500-1900**' van de Brusselse antiquaar Eric Speeckaert aan. De Van Caloen-verzameling is uniek in Vlaanderen en internationaal en breed van opzet: **van laatmiddeleeuwse registerbanden over achttiende-eeuwse textiele banden en industriële banden tot hedendaagse kunstboekbanden**. In deze laatste groep, de kunstboekbanden, is het kruim van de twintigste-eeuwse Franse boekbinderswereld vertegenwoordigd.

De Stichting is verheugd het Belgisch Nederlands Boekbandengenootschap te mogen ontvangen en te laten kennismaken met haar uitzonderlijk patrimonium.

Waar?
Kasteel van Loppem, Steenbrugsestraat 26, 8210 Loppem (-Zedelgem)

Inschrijven en introducees
Je kunt je als lid inschrijven door een mail te sturen naar secretaris@boekbandengenootschap.nl waarin je aangeeft of je voor het bezoek + lunch kiest (€ 32,-) of alleen voor het bezoek en de lunch op eigen gelegenheid nuttigt (€15,-). Vervolgens kun je het juiste bedrag overschrijven op rekeningnummer NL19 RABO 0300 0400 16 van het Belgisch-Nederlands Boekbandengenootschap onder vermelding:

‘Bandensalon Loppem’ en je naam. Inschrijven kan tot donderdag 13 juni.

Als er na 13 juni nog plaatsen vrij zijn, kunnen ook introducees worden aangemeld. We sturen dan nog een mail waarin we dit kenbaar maken.

Lees het programma...

Feestagenda

Activiteiten van het Boekbandengenootschap

- **22 juni** · Bandensalon · Kasteel van Caloen · Loppem
- **18 oktober** · **Tweede Dag van de Materialiteit** · Koninklijke Bibliotheek en Nationaal Archief Den Haag
- **21 november** · **Pre-conferentie** 40 jaar Belgisch-Nederlands Boekbandengenootschap - nieuwe perspectieven op een rijk verleden · Universitaire Bibliotheken Nijmegen
- **22 november** · **Conferentie** 40 jaar Belgisch-Nederlands Boekbandengenootschap - nieuwe perspectieven op een rijk verleden · Universitaire Bibliotheken Nijmegen
- **Najaar** · Leden binden samen · Workshop materiële verkenning van de boekband · Atelier Velijn · Arnhem (maximaal 4 plekken en aanmelden kan t.z.t.)
- **Februari 2025:** Bookbindings Academy met internationale samenwerkingen

Symposia, studiedagen en lezingen

- **9 juni** · Art Nouveau boekbanden en unieke ontwerptekeningen van dichtbij · Huis van het Boek Den Haag
- **21 juni** · Symposium: Het Onmisbare Boek · Librije in Zutphen
- **30 juni 2024 - 01 september 2024** · Egypte eternelle Expositie van hedendaagse boekbanden · Ara Belgica · Château de Beloeil
- **26 augustus - 6 september** · Summerschool History of the Book · Allard Pierson Amsterdam
- **26-31 augustus en 2-6 september** · Ligatus Summer School 2024 · KU Leuven
- **18 september** · Book History @ KBR · 7 experts 7 lezingen 1 gedeelde passie
- **Najaar** · Stichting Librije Walburgiskerk van Kettingbibliotheek Librije bestaat 40 jaar · programma volgt

Beurzen

- **November** · Boekambachtbeurs · Leiden

Prijsvraag: Oudste boekband uit de Lage Landen

Jurjen Munk

Op 31 maart 2024 was het precies veertig jaar geleden dat de eerste leden, waaronder Jos Hermans en Jan Storm van Leeuwen, zich met elkaar verbonden in het Belgisch-Nederlands Boekbandengenootschap. Om dit feestjaar met gepast bombasme in te luiden, schreef het genootschap een prijsvraag uit!

Lees meer...

Wat is de oudste boekband uit de Lage Landen op jouw boekenplank?

We roepen alle bibliothecarissen van privé- en publieksbibliotheken op ons te berichten met een foto, titel, en bewaarplaats van hun oudste boekband uit de Lage Landen. Graag ontvangen wij de inzendingen vóór 1 september 2024 op info@boekbandengenootschap.nl.

Op het congres zullen we alle inzendingen in een verjaardagsslinger van boekbanden publiceren en de winnaar bekendmaken.

De tussenstand: twee kandidaten uit 14de-eeuw

Nieuws uit de wandelgangen

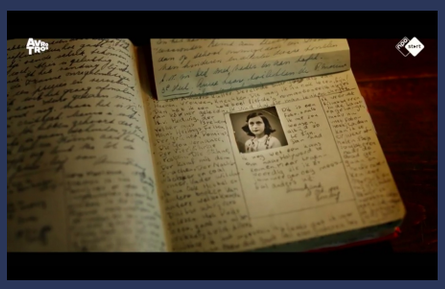

- **Gebonden voor de Paus:** ons lid **Wytze Fopma** heeft voor het Japanse bijbelgenootschap 300 banden in leer gebonden met vergulde snede. Daarnaast heeft hij een dertigtal luxe uitgaven gemaakt. Daarvan werd in maart de eerste door de **aartsbisschop van Tokio** aan de **het hoofd van de Katholieke Kerk** geschonken (zie hieronder). Een filmpje van Wytze's bijzondere project vind je hier.

- Kijk terug: **Dichter bij Anne Frank:** een vierdelige documentaire over het bijzondere conserveringswerk van onze leden **Elizabet Nijhoff Asser** en **Herre de Vries** voor de dagboeken van Anne Frank. link

- Kijk online: een muziekaal interview met ons lid **Marijn de Valk** en haar restauratie van de Gregoriaanse missalen uit Goes. link

- Er komt een nieuwe publicatie van onze leden **Leanne Eras-De Wit, Astrid Beckers** en **Daniël Ermens** over hergebruikte boekbanden ín boekbanden in het jaarboek 2024 (nr.31) van de NBV getiteld "Boekbanden in boekbanden".

- Een nieuwe publicatie van onze leden **Eliza Jacobi** en **Karin Schepers** verschijnt in het nieuwste deel van **Suave Mechanicals 8**. "A complete Coptic Codex: A material study and conservation appraoch of a relatively unknown bound papyrus manuscript." link

  NB. Deze prachtige serie heeft hoge transportkosten. Samen bestellen en kosten delen? Mail naar info@boekbandengenootschap.nl.

- Wil je dan ook een eigen Nag Hammadi codex bezitten? Biedt dan op deze Bijzondere veiling bij Christie's **Nag Hammadi Codices** uit de vierde eeuw. link

- Een blog van ons lid **Astrid Beckers** over "hoe herken je hergebruik van boekbanden" link

- Nieuws: **"Verkoolde papyrusrol onthult** meer details over **de laatste uren van Plato.** Hoe zagen de laatste uren van Plato eruit? Een onleesbare, verkoolde boekrol is door nieuwe technieken tóch ontcijferd en geeft het geheim prijs: hij had koorts en bleef kritisch tot het eind." link

- Nieuws: Oudste document in FelixArchief Antwerpen ontdekt: **perkament uit 9e eeuw** dat werd gebruikt als verpakkingsmateriaal. link

- Conservator **Josse Pietersma** deed een bijzondere vondst. 13 boeken uit het oude **Klooster Klaarkamp** bleken al 70 jaar in de collectie van Museum Martena te liggen. **RNA - restauratie nijhoff asser** heeft de boeken gerestaureerd en ze zijn weer te zien nu het museum is heropent. link

- Nieuws: Harvard bibliotheek verwijdert **boekband van mensenhuid**. Het is nog onduidelijk wat er precies met de band gebeurd na verwijdering van het boekblok. link

- Een blog over **prijsbanden** uit Maastricht link

- Een database: **Elke boek heeft een binder** over boekbinders uit de Lage Landen 1400-1950 link

De aartsbisschop van Tokio overhandigt Wytze Fopma's bindwerk aan de paus, maart 2024

"Het begon met een telefoontje van Rens Top."

In deze rubriek **40 jaar: meer dan een band** willen we herinneringen van het Bandengenootschap presenteren. In veertig jaar is veel gebeurd en veranderd in het boekenvak, de komst van digitale boeken en de digitalisering van collecties misschien wel als grootste veranderingen. Boekbanden zijn niet langer slechts fysiek en bestaan nu ook digitaal. Onderzoek wordt nu eerst vanachter de laptop gedaan en daarna pas in de bibliotheek. Het Genootschap zelf heeft ook grote ontwikkelingen ondergaan en is van een kleine groep specialisten gegroeid tot een grote groep geinteresseerden met meer dan honderd leden.

Een terugblik van Jan Bosch op 10 jaar bestuur

Jan Bosch

Toen Jurjen Munk bij mijn afscheid van het bestuur vroeg voor de nieuwsbrief een reflectie te schrijven over mijn deelname aan dat bestuur, reageerde ik in eerste instantie misschien iets te enthousiast. Want wat schrijf je, wat is er gebeurd in al die jaren, vooral ook hoe heb je dat zelf beleefd en welke boodschap wil je meegeven? Maar beloofd is beloofd, dus maar eens in de notulen van de bestuursvergaderingen gedoken. Het begon met een telefoontje van Rens Top....

lees meer...

Jan Bosch bij Bandensalon in Rijksmuseum 2019

Jan Bosch bij Bandensalon bij Gijs Wortel 2022

"Dit was voor de Laurinusbanden het begin van een eeuwenlange diaspora die nog steeds verdergaat."

Ludo Vandamme

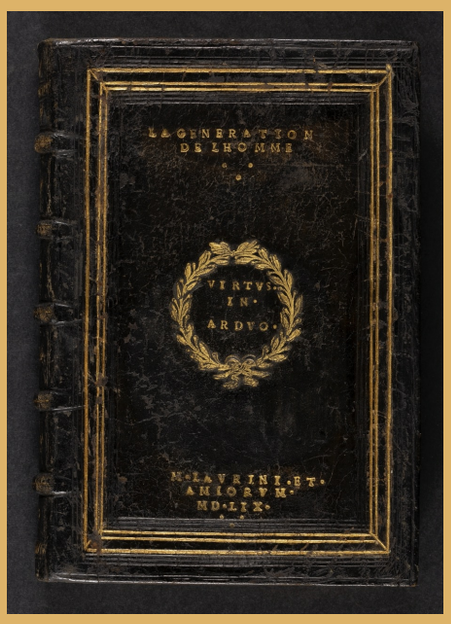

Meer dan een halve eeuw geleden, op een luie zondagmiddag in 1959, kocht de Amerikaanse student Thomas Kimball Brooker in Parijs, bij een bouquinist langs de Seine, een oud boekje. Het was een onvolledig exemplaar van Cicero's Orationes (Parijs: Robert Estienne, 1543), in een onopvallende perkamenten band, wel met aantekeningen in de marge. Het was een soort Pauluservaring, want die dag begon voor Thomas een levenslange passie. Vandaag is hij een gevierd zakenman én academicus met een collectie van 1300 renaissancedrukken, waaronder een duizendtal gedrukt en uitgegeven door Manitius in Venetië; de meeste exemplaren steken in een eigentijdse renaissanceband. Op 11 oktober 2023 ging een eerste deel van deze collectie bij Sotheby's in New York onder de hamer, de eerste veiling van een reeks die tijdens de komende drie jaar wordt gepland. Brooker bezat één van de vandaag 37 bekende boeken uit de renaissancebibliohteek van de Brugse bibliofiel Marcus Laurinus (Laurin, Lauwerijn, 1525-1581)...

lees meer...

ALV 12 april 2020: Midden-oosterse boekbanden in de UB Leiden + bezoek Bibliotheca Thysiana

Daniël Ermens

De jaarlijkse Algemene Ledenvergadering van het Belgisch-Nederlands Boekbandengenootschap vond dit jaar plaats in de Universiteitsbibliotheek van Leiden. het vormde de aftrap van het feestjaar: het Boekbandengenootschap bestaat 40 jaar en dat mag gevierd worden.

Om de toon gelijk goed te zetten, zorgde Jurjen Munk voor de perfecte taart om alle deelnemers aan de ALV te ontvangen, met als resultaat dat de vergadering met enige vertraging startte...

lees meer...

Terugblik: eerste editie 'Leden binden samen'

Daniël Ermens

Het Belgisch-Nederlands Boekbandengenootschap bestaat 40 jaar. In die vier decennia is de samenstelling van het ledenbestand doorgegroeid van een groep enthousiaste boekhistorici naar een boeiende mix van boekbandspecialisten: naast boekhistorici telt het ledenbestand nu ook restauratoren, boekbinders, bibliofielen en leden die gewoon van mooie boekbanden houden. Al die leden brengen hun eigen expertise mee naar het Boekbandengenootschap en dat levert tijdens Bandensalons altijd verrassende gesprekken op. Dit jaar wilden we een stap verder gaan: wat als we de boekbandenexperts in onze vereniging eens aanboden om zelf een band te leren maken en op deze wijze meer kennis te bieden over technieken en materialen in het boekbindvak? Voila, ‘Leden Binden Samen’ was geboren!

lees meer...

Boekrecensie: Kijk Mij!

Astrid Beckers

Het boek *‘Kijk mij! Geborduurde boekbanden 1585-1670’* van Marike van Roon verscheen eind 2023 en maakte mij meteen enthousiast. Een heel boek over geborduurde boekbanden uit Nederland! De eerste indruk is uitstekend: het is een mooi boek, iets kleiner dan A4 met 216 bladzijden, wat betekent veel ruimte voor grote foto’s maar nog goed hanteerbaar.

De eerste openslag na de inhoudsopgave belooft ook niets dan goeds: foto’s van de buiten- en binnenzijde van een band, en een detailfoto van borduurwerk, samen met de terminologie voor zowel de band als het borduurwerk. Dit is een goede inschatting: Van Roon is zich terdege bewust van de kennis die er níet is bij haar lezer en sorteert daarop voor door meteen te beginnen met wat uitleg.

Als ik verder blader naar de volgende openslag blijf ik blij: een paginagrote foto van een geborduurde band. Ik blader vol verwachting meteen door, verwachtend de rest van de band ook in foto’s aan te treffen. Maar nee, het blijft bij 1 foto; ik krijg daarentegen wel een schilderij met een stadsgezicht. Op de volgende openslag staat een damesportret en 2 bladzijden uit een album op de daarop volgende openslag… de teleurstelling is voelbaar, waar zijn de overige foto’s van de band? Die zijn er niet. Uiteindelijk blijkt het boek een aaneenschakeling van verrassing en teleurstelling te zijn wat betreft inhoud en foto's. En zoeken, heel veel zoeken.

lees verder...

Even voorstellen: Ineke Vergeer

Mijn naam is **Ineke Vergeer**, sinds kort de **penningmeester** van het Boekbandengenootschap.

In 2004 is mijn boekbandleven begonnen op de Volksuniversiteit in Breda met een korte basiscursus boekbinden en daarna kartonnage door **Katja Clement**. Helemaal enthousiast ben ik in 2006 gestart met het eerste jaar boekkunst aan de **Academie Berchem** beeldende kunsten in Antwerpen waar Katja ook de lessen geeft. De opleiding combineert ambachtelijk handboekbinden met kunstzinnige vorming. Naast het leren van alle technieken wordt er veel waarde gehecht aan het maken van een passend ontwerp voor de boekband. Tijdens de lessen op de Academie heb ik ook steeds daarbuiten workshops gevolgd, o.a. bij **Jan Camps, Benjamin Elbel** en **Toon van Camp**.

Na 8 jaar zat de opleiding er op in 2014 en ben ik een eigen atelier begonnen in Breda. Ik geef daar workshops, bijvoorbeeld een aantal bindwijzen bedacht door Benjamin als door hem benoemd '**certified instructor**'. Daarnaast maak ik eigen werk en doe regelmatig mee aan wedstrijden en tentoonstellingen. De laatste jaren neemt ook het aantal opdrachten gestaag toe, zowel voor oude als nieuwe boeken. Ik was laatst op een workshop waar de docente zei dat buitenstaanders er vaak niets van begrijpen, maar dat binnen de kleine boekbindwereld iedereen snapt waar het over gaat, zich herkent en thuis voelt. En zo is het.

Contact

Voor het aanleveren van content of het aanmelden van evenementen, workshops/cursussen of vacatures voor deze nieuwsbrief kun je contact opnemen met Jurjen Munk via: info@boekbandengenootschap.nl.

Voor vragen aan het bestuur of om lid te worden van het Belgisch-Nederlands Boekbandengenootschap, kun je terecht bij Astrid Beckers via: secretaris@boekbandengenootschap.nl.

Bij vragen over financiële zaken en de contributie helpt Ineke Vergeer je graag verder via: penningmeester@boekbandengenootschap.nl.

Website Facebook Twitter Instagram

Deze e-mail is verstuurd aan {{email}}.• Als u geen nieuwsbrief meer wilt ontvangen, kunt u zich hier afmelden. • U kunt ook uw gegevens inzien en wijzigen. • Voor een goede ontvangst voegt u info@boekbandengenootschap.nl toe aan uw adresboek.

Laposta